

David Goliathen aurka Wall Streeten

Reddit interneteko plataforman antolatutako gazte talde batek Wall Street jo-puntuari jarri eta AEBetako burtsako erraldoi ugari porrotera bultzatu ditu, behea jota zegoen GameStop enpresan akzioak masiboki erosi ondoren. Gertakari polemikoak finantza-sistemaren arrakalak eta erregulazio faltaren ahulguneak agerian utzi ditu.

 MIKEL EIZAGIRRE

AEBetako eta munduko finantzagune nagusia, Wall Street, Redditeko foroetan koordinatutako inbertitzaile txikien eta burtsako zenbait erraldoiren arteko borrokaren lekuko izan da duela gutxi. Europan sona handirik izan ez duen arren, Atlantikoaren beste aldean finantza merkatuaren erregulazioaren inguruko eztabaida sutua piztu du, inbertsio funts indartsuak amildegiaren ertzean jarri ostean.

Nola liteke foroetan antolatutako gazteek handi-mandi ekonomikoari halako zaplastekoa ematea? Funts horiek aurretiaz egindako "motzeko salmenta" (*short-selling*, ingelesezko adieran) masiboetan datza gakoa. Izan ere, ohiko baldintzetan, litekeena da etengabeko galerak izaten ari diren konpainien akzioen prezioak behera egitea.

Aurreikuspen seguru horrekin, errenka dibilen zaldiak galdu egingo duela apustu egiten du broker askok, nolabait esatearren. Aurreikusten ez zutena, ordea, zera da: inbertsiogile ugari irrazionala dirudien eragiketa bat simultaneoki egitea, alegia, galtzen ari den enpresa baten milaka akzio erostea. Kasu honetan, inbertsiogile ez-profesional gazteen eresketa masibok GameStop enpresa galtzailearen kotizazioan igoerak eragin zituzten, eta ondorioz, erorreraren aldeko apustua egin zutenak ehunka milioi-

ko zuloekin utzi zituzten. Inbertitzaile txikiak, gainera, ez dute inolako araurik hautsi eta jende guztiarentzat eskuragarri dagoen informazioa baliatuta planifikatu dute euren estrategia.

EPE MOTZEKO AMARRUA

Horren inguruan argi apur bat gehiago isurtzeko, errepara diezaiegun *short-selling* eragiketa finantzarioaren xehetasunei. Burtsa-jokoa enpresen akzioak erostean datza, aurreikuspenetan oinarrituta eta dirua irabazteko asmoarekin. Prezioen gorabeherak eskaintzaren eta eskariaren legeak arautzen ditu hein handi batean, hots, akzio batzuk zenbat eta gehiago erosi, orduan eta garestiago bilakatuko dira, eta alderantziz. "Merkatuaren esku ikusezinaren" legeari berea egiten uztea ala erregularizazioaren beharrezana, horra hor burtsaren inguruko eztabaida hegemonikoa. Askoren ustez, aipatu motzeko salmentak debekatuta egon behar luke, beste zenbaitentzat, berriz, "librea" izan behar luke.

Egun batzuetarako akzio bat maileguan hartzea suposatzen du, eta tarte horretan, akzioa beste behin salerostea. Prezioa jaisten bada, bi baloreen arteko diferentziaren balioa irabazten da. Igotzen bada, aldiz, galdu egiten da. Ondorioz, *short-selling* eragiketek badute arrisku bat, probabilitate txikikoa; baina gertatuz gero kalte izugarria ekar dezake-

keena: irabazi mugatua dute (maileguan hartutako kopuruaren jatorrizko balio osorainokoa) baina balizko galera, berriz, mugagabea da.

Arrisku handiena eraso espekulatibo koordinatuetan datza, hau da, sarritan inbertsore handiek kalifikazio agentziei ordaintzen diete enpresa jakinei edota estatuen zorrari kalifikazio txarra jar diezaieten. Orduan, epe motzeko akzioak erosten hasiko dira denak, eta enpresa zein estatu horrek ezer gutxi egin ahal izango du eraso espekulatiboen aurrean. Zenbait kasutan, amarruok ekoizpen esferan errentagarriak diren enpresen kontra ere antolatzen dira. Horregatik, finantza mundua fikzio hutsean oinarritzen dela esan daiteke hein handi batean, ez baitio zirkuitu ekonomiko materialean sortzen den balio zein aberastasunari zuzenean erantzuten, eta burbuila erraldoiak puzten ditu, GameStopen kasuan ikus daitekeen bezala.

DAVIDEN TIRAGOMA

Finantzen marrazoek arriskua gutxitze-ko egiten dituzte epe motzeko eragiketak, eta errentagarritasun esfera horretan posible da zenbait enpresak egun gutxiren buruan galera itzelak izatea. Kontrako efektua, ordea, ia ezinezkoa da horren denbora-tarte laburrean; ia ezinezkoa. Burtsan kotizatzen duten enpresen artean begiratuta, broker handientzat erraza da galerak izanen dituztenak identifikatu eta diru-kantitate handiekin apustu egitea, GameStop bideojoko denden katea kasu. Reddit plataformako *Wall Street Bets* foroan aritzen ziren zenbait gaztek jokaldia aurreikusitako eta modu koordinatuan GameStopeko akzio ugari erosi zituzten ordea, kontrako efektua lortzeko. Hala, bi asteren buruan, enpresaren akzioen prezioa %1.500eraino igo da, murrizketak jarri dituzten arte.

Igoeraren eraginez, GameStopen *short-selling* milioidunak zituzten erraldoiek ia hondoratzerainoko galerak ja-

san dituzte, eragiketa-modalitate horretan balizko galerak infinituak direlako. Melvin Capital funtsa izan da horietakobat, eta bere gisakoekin batera, "erregulazioak eta isunak" eskatu ditu akzio arruntak legalki erosi zituzten nerabeen ekintza geldiarazteko. Hori gutxi balitz, GameStopen zituzten motzeko salmentak aldeztatik erretiratzeko baimena ere eskatu dute, euren galerek esponenzialki biderkatzen jarrai ez zezaten. He-dabideetan purrustadak eta "krak" berri baten mehatxuak jaurti ostean, Wall Streetek onartu egin die eskaera, titanak salbatzeko bere arau propioak hautsiz. Lubakiaren beste aldean, berriz, institutu zein unibertsitateko gazteek dirutza irabazi dute GameStopeko akzioek gorantz egin duten artean.

KARTA-GAZTELUA

Azken finean, burtsa eta egungo finantza-sistema kapital metaketan oinarritutako gizartearen krisi sakonaren ilusio

gorena baino ez dira. Inbertsore trebeek dirua irabaz dezakete testuinguru jakinetan, inbertsore handien kontura gainera, azken egunotan ikusi den moduan. Baina epe luzera begira, finantzarizazioaren fikzioa mantendu ezinezko karta-gaztelua baino ez dela ikus dezakegu. Geroztik eta gutxiago dira ohiko produkzio "errealaren" esparruan errentagarritasun tasak mantentzeko gaitasuna duten agente ekonomikoak. Horregatik egiten dute ihes finantza arlora, etekinak epe motzean biltzeko mekanismo erraza delako. Desertzio hori modu masiboan gertatzen den uneetan, baina, ekoizpen ereduaren oinarriak pitzatu ditzaketen burbuila zein krisi finantzarioak sortzen dira. Ondorioz, burtsan zirkulatzen duten zenbakiak aberastasun sozialean baliokiderik ez topatzeak sistema beraren desfasea uzten du agerian, bere barne-kontraesanetatik etengabe aurrerantz ihesean dabilen gizarte-antolamendua irudikatuz. ●

